

กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
An Approach for Applying Strategic Leadership to the Administration
of Basic School Management, under the Office of KhonKean

พระครูกิตติวงโสอุปการ, พา อักขรสีเอ และบุญญ สีวารมย์
Phrakhrukittiworopakan, Pha Augsornsua and Manoon Siwarom
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
North Eastern University, Thailand
Corresponding Author, E-mali: ruttapong54@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อสร้างกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 รูป/คน ครูผู้สอน จำนวน 217 รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 280 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.85-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วัฒนธรรมองค์การ รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์

2. ความต้องการจำเป็น PNI_{modified} กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวม และด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์

ไปปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนด้านวัฒนธรรมองค์การ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.12 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมจึงไม่มีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

3. กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ 4) ด้านวัฒนธรรมองค์การ 5) ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ และ 6) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

คำสำคัญ: กลยุทธ์; ภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์; โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study current conditions on an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean 2) study the need on an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean and 3) to establish an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean samples are 63 school deputy directors, 217 instructors Tools included 5 scales questionnaire with IOC of 0.85-1.00 and 0.98 of reliability. Statistic were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation.

The research findings found that:

1. The overall mean value is high in current conditions on an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean the range of mean value between its highest to lowest is organizational culture, morality, vision, organizational direction, strategy into practice, and control and strategy evaluation.

2. The overall mean value of PNI_{modified} need in an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean in vision, morality, organizational direction, control and strategy evaluation, and strategy into practice is 0.15. It has shown that the percentage of development change from current conditions to appropriate condition is 15. Mean value for

organizational culture is 0.12 which is lower than overall mean value. Hence, development in this respect is not necessary.

3. There are 6 aspects in an approach for applying strategic leadership to the administration of basic school management, under the office of KhonKean : 1) vision 2) morality 3) organizational direction 4) organizational culture 5) control and strategy evaluation and 6) strategy into practice.

Keywords: Strategic; Leadership to the Administration; Basic School Management

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาสายสามัญทางโลก ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้สมควร สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดทำข้อเสนอแนวนโยบายทางการศึกษา แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติจัดให้การศึกษาของสงฆ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้การศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร (Phrarachawaramunee, 1999)

การศึกษานับว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนที่สามารถพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2008) ในสังคมการศึกษาปัจจุบันรัฐได้มีนโยบายให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาตามบทบาทและภารกิจที่แต่ละองค์การรับผิดชอบ

ดังนั้น จึงส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบการจัดการให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมตลอดเวลา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จนสามารถกล่าวได้ว่าระบบปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนาก็คือระบบแห่งการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาตนเอง เรียกว่า ไตรสิกขา เพราะพุทธศาสนาถือว่า “สิกขา” หรือ “ศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตที่ออกงามจนบรรลุถึงอิสรภาพขั้นสูงสุด ดังพระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างแห่งการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาจนพ้นจากความเปิ่นปุถุชนอย่างสิ้นเชิง การให้ความสำคัญแก่การศึกษาเริ่มตั้งแต่การบวชจุดมุ่งหมายสำคัญของการบวชคือการศึกษา ดังคนไทยมักเรียกคู่กันว่า “บวชเรียน” สิ่งหนึ่งที่จะช่วยการศึกษาหรือการฝึกฝนในระหว่างบวชให้เป็นไปได้ด้วยดีก็คือวินัย ซึ่งแปลว่าการฝึก และเมื่อแยกวินัยออกเป็นข้อๆ ที่เรียกว่าสิกขาบท ก็จะมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพราะสิกขาบทแปลว่า “ข้อศึกษา” หรือ “ข้อฝึก” (Phrapisan Vinalo, 2003)

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 บันทึกไว้ว่า ในหลักการกำหนดให้สถาบันพระพุทธศาสนามีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน โดยมีเหตุผลว่า อาศัยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 บัญญัติให้สถานบันศาสนามีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสถาบันพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสถานบันศาสนา ดังนั้น เพื่อให้สถาบันพระพุทธศาสนาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมหาเถรสมาคมได้ โดยจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถาบันพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น (Office of the Ecclesiastical School Department of General Education, Group 10, 2013)

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผล ยังได้รับผลที่ยังไม่น่าพอใจนัก เพราะผู้มีหน้าที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยแห่งการศึกษาใหม่ การศึกษาในปัจจุบันขึ้นอยู่กับความสามารถของเจ้าอาวาสหรือผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ การดำเนินด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นยังไม่มีทิศทางการ

พัฒนาที่มีความชัดเจน ในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน อีกทั้งการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาท ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังไม่มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นทางการพัฒนาที่เด่นชัด พอที่จะเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ แก่โรงเรียนในสังกัด (Office of National Buddhism, 2009)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชั้น ซึ่งสำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาครอบคลุมพื้นที่การปกครอง ในจังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 25 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 75 รูป/คน ครูผู้สอน 503 รูป/คน รวมประชากร จำนวน 578 รูป/คน (Office of the Sacred Scripture School Department of General Education, 2013) การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นงานด้านศาสนศึกษาที่สำคัญยิ่งของคณะสงฆ์พระพุทธศาสนา จะสถิตมั่นคง ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ก็ด้วยพุทธบริษัทศึกษาพระปริยัติธรรม การศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของ

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์มาโดยลำดับ
พร้อมกันนี้ทางฝ่ายราชอาณาจักรก็ได้ให้การ
อุปถัมภ์บำรุงตลอดมา

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคลากรหลัก
ที่สำคัญของสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่ต้อง
มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม
ตลอดทั้งจรรยาบรรณทางวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไป
สู่การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิผล
และประสิทธิภาพ (Runcharoen, 2007) และผู้นำ
เชิงยุทธศาสตร์จะต้องรู้จักและเข้าใจสภาพ
การณ์ขององค์กรอย่างดี ก่อนที่จะกำหนดบทบาท
และทิศทางขององค์กรได้ชัดเจน ผู้บริหารมีการ
วางแผนเชิงยุทธศาสตร์อันเป็นส่วนหนึ่งของการ
บริหารอย่างสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญ
กับ “คน” ซึ่งเป็นผู้แก้ปัญหาด้วยการลดความ
แตกต่างทั้งหลายที่มีอยู่ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
เป็นแผนปฏิบัติที่ระบุถึงการจัดสรรทรัพยากร
และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม
และช่วยให้องค์กรไปถึงจุดมุ่งหมาย โดยผู้บริหาร
หรือผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์กรโดยรวม
โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ผ่านทางวิสัยทัศน์
และยุทธศาสตร์ผู้บริหาร ปัจจุบันการศึกษา
พระปริยัติธรรมดำเนินการโดยคณะสงฆ์
ซึ่งมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดได้มอบหมาย
ให้แม่กองธรรมสนามหลวง และแม่กองบาลี
สนามหลวง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล
และบริหาร โดยให้เป็นไปตามนโยบายของ
มหาเถรสมาคม และสอดคล้องกับสิทธิในการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวง
ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 โดยได้แบ่ง
กลุ่มผู้ศึกษาพระปริยัติธรรมออกเป็น 3 กลุ่มหลัก
ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ศึกษาเพื่อเป็นศาสนทายาท
สืบต่อพระพุทธศาสนา 2) กลุ่มผู้ศึกษาระดับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งศึกษาทั้งพระปริยัติ
ธรรม แผนกธรรมและและแผนกบาลี ควบคู่ไปกับ
วิชาสามัญตามสิทธิที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวง ว่าด้วย
สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบัน
พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 และ 3) กลุ่มผู้ศึกษา
ธรรมศึกษาหรือบาลีศึกษา เพื่อธำรงและเผยแผ่
พระพุทธศาสนา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะ
ที่เป็นคณะกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะ
อำเภอ และเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
ให้เป็นไปตามนโยบายของมหาเถรสมาคม
มีความสนใจศึกษา กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำ
เชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
เป็นการสร้างกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิง
ยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
เพื่อเป็นการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและการ
ศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีความเจริญรุ่งเรือง
มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งการศึกษากลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ตามหลักไตรสิกขา 3 ประการ 1) อธิศีลสิกขา หรือศีล (Morality) 2) อธิจิตตสิกขา หรือสมาธิ (Meditation) และ 3) อธิปัญญา (Wisdom) หรือปัญญา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยจากนักการศึกษา และนักวิชาการ มี 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) การกำหนดทิศทางองค์กร 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 5) คุณธรรมจริยธรรม และ 6) วัฒนธรรมองค์กร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 75 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 503 รูป/คน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด

ขอนแก่น รวมจำนวน 578 รูป/คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970 : 607-610) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 รูป/คน ครูผู้สอนจำนวน 217 รูป/คน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น จึงรวมขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 280 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 รูป/คน และครูผู้สอน 3 รูป/คน โรงเรียนที่มีรูปแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ทางการบริหารการศึกษา จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา 2) โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา และ 3) โรงเรียนประภัสสรวิทยา

ขั้นตอนในการวิจัย เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงวางแผนดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาโรงเรียนที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านภาวะผู้นำเชิง

ยุทธศาสตร์ทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดหนองแขวงวิทยา 2) โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา และ 3) โรงเรียนประภัสสรวิทยา และเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 รูป/คน และครูผู้สอน 3 รูป/คน เพื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 2 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาทำร่างกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 3 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อจัดกลุ่มหรือรวมกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (Wongwanit, 2007)

ขั้นตอนที่ 6 สรุป และนำเสนอกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมองค์การ รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิเคราะห์จำนวน 120 รูป/คน จากการร่างกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำ เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ได้ 6 กลยุทธ์ 86 ตัวบ่งชี้ เมื่อผู้วิจัยทำการผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ได้ 6 กลยุทธ์ 78 ตัวบ่งชี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงของกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมและมีคุณสมบัติวัดตัวแปรได้เป็นอย่างดี ซึ่งพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้แต่ละตัว ที่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญ คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.914 รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.909 ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.849 ด้านวัฒนธรรมองค์การ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.831 ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.763 และด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ (y5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.758 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI^{modified} กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ ด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนด้านวัฒนธรรมองค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.12 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมจึงไม่มีความต้องการพัฒนา

4. สรุปความต้องการจำเป็น PNI^{modified} กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 1) ด้านวิสัยทัศน์ 3 กลยุทธ์ 19 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3 กลยุทธ์ 15 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ 3 กลยุทธ์ 16 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 10 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 2 กลยุทธ์ 10 ตัวบ่งชี้ และ 6) ด้านวัฒนธรรมองค์การ 2 กลยุทธ์ 10 ตัวบ่งชี้

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำภาวะผู้นำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมองค์การ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้อง ดึงตามีคุณประโยชน์ทั้งตนเอง และส่วนรวม มีบรรยากาศการยอมรับเชื่อถือซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับครู ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงค่านิยมและความเชื่อขององค์กร มีการทำงานที่มุ่งเน้นบุคคล เน้นความต้องการมั่นคงของสมาชิก สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานของ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (Sukhothai Thammathirat University, 2003) ได้อธิบายความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การไว้ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์การสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ 1) วัฒนธรรมองค์การเป็นค่านิยมร่วมช่วยสร้างองค์การสู่ความเป็นเลิศ 2) วัฒนธรรมองค์การเป็นความเชื่อที่เหมือนกันของบุคลากรและช่วยสร้างความสำเร็จในการทำงาน 3) วัฒนธรรมองค์การเป็นแบบแผนที่ดีในการทำงานและช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ 4) วัฒนธรรมองค์การเป็นเอกลักษณ์ร่วมกันและช่วยสร้างความเป็นหนึ่ง ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การจะมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของทุกองค์การ เป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จขององค์การวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นความเชื่อความนิยมนิยามที่ยากจะเปลี่ยนแปลงได้ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิลาตส์ลักษณะ อุมะวรรณ, วาโร เฟ็งส์วีสดี และศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (Umawan, Wongsawat and Surakitbowol, 2010 : 168-177) ทำการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์การ มีตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 13 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

2. ความต้องการจำเป็น PNI_{modified} กลยุทธ์การนำภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 15 สำหรับด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการกำหนดทิศทางองค์การ ด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 15 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความคิดค้นกับยุคสมัย ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน นำเทคโนโลยีที่ช่วยให้ทุกคนในองค์การสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงกันได้อย่างทั่วถึงทั้งภายในองค์การและเพื่อพัฒนาศักยภาพองค์การ และผู้บริหารจัดให้มีการอบรมสัมมนาองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้ร่วมงาน มีการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงาน มีทักษะและไหวพริบในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และกำหนดทิศทางของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับแนวคิดของ James M. Lipham and James A. Hoch (James, C., & Connolly, U., 1974) ผู้นำจะเน้นที่กระบวนการกลุ่ม การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการใช้อำนาจกับบุคคลในองค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้นำอาจเป็นผู้บริหารหรือไม่ใช่ผู้บริหารก็ได้ ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารนี้จะป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความ

สำเร็จลุล่วงของโครงการต่างๆ ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้บริหารต่อการสร้างภาวะผู้นำที่ดีนั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศรีชยานุวัตร (Phrakrusrichayanuwat, 2012) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น PNI^{modified} ในการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมเท่ากับ 0.26 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 26 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านกลุ่มการบริหารสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47 แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 47 สำหรับด้านกลุ่มกิจการนักเรียน ด้านกลุ่มแผนงาน และงบประมาณ และด้านกลุ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.46, 0.37, 0.26 แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ 46, 37, 26 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกลุ่มการบริหารงานวิชาการ และด้านกลุ่มการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.10, 0.08, 0.05 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมจึงไม่มีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

References

- Buriphakdee, C. and Nisarath, S. (2002). *Formulation and Analysis of Public Policy : Theories and Applications*. Bangkok : Samathum.
- HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2008). *Pali Hall of Sanam Luang Pali Department*. Bangkok : Artonprinting.
- James, C., & Connolly, U. (1974). *Effective Change in School*. London : Routledge Falmer.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Office of the Ecclesiastical School Department of General Education, Group 10. (2013). *Education Law*. <http://debg10.onab.go.th>. (Accessed 15 January 2013).
- Office of National Buddhism. (2009). *Basic Information*. <http://www.onab.go.th>. (Accessed 15 January 2013).

- Office of the Sacred Scripture School Department of General Education. (2013). *Staff Statistics Department of General Education*. <http://deb.onab.go.th/>. (Accessed 15 January 2013).
- Phrakrusrichayanuwat. (2012). Model for educational administration of Buddhist Scripture Schools. Small General Education in the Northeast. *Doctor of Philosophy Thesis*. KhonKaen : College Northeastern University.
- Phra Rachawaramunee. (1999). *The Middle Way of Thai Studies*. Bangkok : Faculty of Education : Kasetsart University.
- Umawan, P., Wongsawat, V. and Surakitbowol, S. (2010). Developing a Strategic Leadership Indicator of People. School Administration Educational Area in Nakhon Phanom. *Journal of Sakon Nakhon Rajabhat University*, 2(3), 168-177.
- Sukhothai Thammathirat University. (2003). *Theory and Practice in Educational Administration Unit 9-12*. Bangkok : Sukhothai Thammathirat University Printing.
- Wongwanit, S. (2007). *Classroom Action Research*. Bangkok : Chulalongkorn University Book Center.

